RASPOETIN

RUSSISCHE ONTHULLINGEN door Herman Theodor von Zancka. Geautoriseerde vertaling van Mevrouw D. Logeman—Van der Willigen

(Vervolg.)

Later bezocht ik den zoogen. dokter Chajes in Berlijn, die voorwendde zich met chemische studies bezig te houden, en die mij dan ook in een laboratorium ontving met een bevlekte doktersjas aan. Ik vertelde wat er gebeurd was en hij was natuurlijk zoo ontsteld, als hij noodig achtte om mij zand in de oogen te strooien.

Dokter Chajes woonde in Moabit, en van uit een distilleerderij in de buurt kon ik den ingang naar zijn huis zien. Het verbaasde mij niet, dat denzelfden dag van mijn aankomst in Berlijn, ook mijn vriend Klaus de douanier een bezoek bij dokter Chajes aflegde.

Ik dacht er een oogenblik sterk over om Klaus een uitlegging te geven van de ingewikkelde zaak, waarin wij beiden betrokken waren geweest. Het zou natuurlijk van groote waarde voor hem zijn om te weten dat hij die brieven niet van een gewonen verrader had gekocht, maar dat invloedrijke kringen in Rusland hem de papieren in handen gespeeld hadden door den weg te verraden, dien de koeriers met de brieven nemen zouden.

Maar ik twijfelde er aan of hij mij wel gelooven zou. En aarzelde. Ondertusschen zag ik hem de poort uitkomen en de straat afloopen, zonder dat ik besluiten kon het hem mede te deelen. Ik was ook bang dat dokter Chajes mij door het raam zou opmerken. En terwijl ik aan het overwegen was, verdween Klaus om den hoek. Daarmee was de zaak tegelijkertijd beslist. Ik had de gelegenheid verzuimd en trachtte mij als gewoonlijk wijs te maken dat ik verstandig gehandeld had.

Op den terugweg besloot ik, gedurende de lange uren dat de reis duurde, om zoo gauw mogelijk te vluchten. Ik wilde alleen nog de achttienhonderd roebel trachten te redden, die ik in het geheim had opgespaard en waarvan Vladimir Alexandrovitj niet het minste idee had. Bovendien had ik twee duizend roebel uitstaan, die ik op de volgende wijze machtig zou trachten te worden. Ik zou een geldschieter te pakken trachten te krijgen, die, tegen een goede winst natuurlijk, voorgaf een groote vordering op mij te hebben. Hij zou het bedrag uitbetaald krijgen en ik zou er het grootste deel van in bezit nemen. Het zou duur genoeg betaald zijn, maar iets is in ieder geval beter dan niets. Later zou ik dan het geld op een bank in Zweden plaatsen, waarheen ik wilde vluchten daar de grens daar minder streng bewaakt wordt dan elders. En toen ik mijn weg over Turnea nam, had ik geen kans, want toen was Rusland reeds lang met Duitschland in oorlog.

Maar dat wist ik toen niet. Mijn reis naar Berlijn en terug had plaats in Juli 1914 en toen zweefde er juist een geforceerde kalmte over Europa, waardoor ik mij misleiden liet, al wist ik ook wel heel goed dat er vroeg of laat iets gebeuren zou. Maar dat het zoo snel komen zou, had ik niet gedacht. En alleen de diepst ingewijden der Europeesche Kabinetten wisten het.

Toch waren er teekens genoeg die er op wezen. De chef van den Servischen generalen staf vertoefde in een Oostenrijksche badplaats, maar niet alleen. In dezelfde villa als hij woonde een klein, bescheiden heertje met een klein zwart snorretje, dat niemand kende; het was een zeer hooge Russische officier.

Fransche officieren reisden in aller haast naar Petersburg en Parijs als koeriers; telegrammen kruisten elkaar met zenuwachtige haast. En deze Fransche koeriers waren niet anders dan officieren van den generalen staf, lieden in wier handen de militaire beslissingen gelegen hebben gedurende het afgeloopen oorlogsjaar.

En de Zweedsche koning legde in den voorzomer in het geheim een bezoek af aan keizer Wilhelm. Heel zeker wist deze Bernadotte wat er komen zou, maar hij was doof voor de verleidingen der Hohenzollern, die beloofden, dat zijn legers doen zouden waartoe de Zweden nooit in staat geweest waren, Finland veroveren. De Bernadotten hadden nooit over Finland geheerscht, dat land interesseert hun niet en zij hadden den czaar altijd beschouwd als een machtigen buurman, waarmee men op goeden voet moest blijven. Waarschijnlijk heeft keizer Wilhelm hun de teruggave van Noorwegen niet kunnen beloven, wat natuurlijk de vurigste wensch der Bernadotten is. Dit is de reden waarom het Zweedsche zwaard nog niet uit de scheede getrokken is.

Denzelfden zomer logeerde de eerste minister van Bulgarije in Baden-Baden. Ja, de leidende staatslieden van Europa genoten blijkbaar een kalme rust, maar welke plannen werden er niet beraamd, welke discussies werden er niet gevoerd, voor men besloot de onkundige, geen kwaad vermoedende volkeren, die nooit een oorlog gewenscht hadden, in den vreeselijksten aller oorlogen te wikkelen.

Toen ik in Petersburg terug kwam, wisselden Vladimir Alexandrovitj en ik nauwelijks een woord over wat er gebeurd was. Het was of hij het met opzet vermeed. Ik hoorde niet eens of Jablonski terug was of niet. Ik geloof het eigenlijk niet en ik weet ook niet hoe het met zijn vrouw en kinderen is afgeloopen.

Ondertusschen bemerkte ik dat Vladimir Alexandrovitj mij wantrouwend aankeek. Het begon hem zeker te geneeren, omdat ik te veel wist. En feitelijk had hij gelijk, want ik was immers van plan om er de eerste gelegenheid de beste van door te gaan. Ik had niemand voor iets te danken en was niemand eenige loyaliteit verschuldigd. Ik wist reeds dat men ongehoord was opgetreden tegen mijn familie, die niets anders op haar geweten had dan dat zij van Duitsche afkomst was.

Maar het oogenblik was nog niet gekomen. Vóór het zoover kwam gebeurde er iets wat mijn laatste avontuur in dienst der Ohrana was.

Op zekeren dag trachtte ik mijn moeheid en loomheid te overwinnen door een fijn diner, geheel alleen in de binnen-eetzaal van het hôtel de l'Europe. Een heer in generaalsuniform komt binnen en gaat aan een tafeltje in mijn buurt zitten, in gezelschap van een anderen heer en een dame. Ik sloeg hen een oogenblik onverschillig gade, zooals men het publiek in een elegant restaurant gade slaat, maar weldra kwam er een herinnering in mij op. Ik had den generaal vroeger gezien, maar waar? Zijn gezicht kwam mij bekend voor, ik had hem heel zeker vroeger gezien, maar niet in generaalsuniform en niet in een restaurant, doch onder geheel andere omstandigheden. Maar welke?

Ik vroeg den kellner wie het was.

Generaal L—ff, iemand van hooger aanzien, onmetelijk rijk, die iedereen dag in het hôtel de l'Europe kwam.

De naam zeide mij niets. Het ergerde mij dat ik mij den man niet herinneren kon en stond op om een loopje in de Njevski te gaan doen.

Toen schoot het mij plotseling te binnen dat ik den generaal de deur van dokter Chajes te Berlijn had zien binnengaan. Zeker! Toen had hij een groene overjas aan, een hoogen hoed op, een stok met gouden knop in de hand en keek, toen hij de deur inging, met een blik rond, die op een kwaad geweten duidt.

Heeft men ooit iemand, wien het onverschillig is of men hem opmerkt of niet, om zien kijken of iemand hem nakijkt?

Wat stond mij nu te doen? Zou ik het aan Vladimir Alexandrovitj gaan mededeelen, of den generaal zelf ter verantwoording roepen? Dit laatste was meer dan gevaarlijk. Ik kwam te weten dat generaal L—ff bevelhebber van een regiment geweest was, maar nu een plaats aan het ministerie van oorlog had, voor de nieuw aan te leggen spoorwegen. Zijn tractement kon daar niet grooter zijn, dus moest hij andere bronnen hebben die hem de middelen verschaften voor zijn weelderig leven.

Bij den informatiedienst was hij niet aangesteld, dienstaangelegenheden kon hij dus met dokter Chajes niet hebben. En wie was dokter Chajes eigenlijk zelf? Hij scheen mij iemand, die best voor verschillende belangen werken kon. En meneer Klaus had ik bovendien bij hem zien binnengaan.

Ik was overtuigd dat generaal L—ff duistere paden bewandelde. Ik dacht eenige dagen over het geval na en vertelde het ten slotte aan een kennis, een agent der officieele politie, een zekere Meneer M. Die vatte dadelijk vuur en vlam. Dat was juist een kolfje naar zijn hand.

„Maar als de generaal per slot nu eens onschuldig is?" zeide ik.

„Onschuldig, ben je wel goed? Het zijn allemaal de grootste schurken die er rondloopen. We hebben hier een goed zaakje dat ons beiden ten goede zal komen."

„In naam der wet", werd toen de woning van den generaal geopend en had er een huiszoeking plaats. Wij vonden een paar brieven van dokter Chajes uit Berlijn. In een der brieven zeide Chajes dat het hem onmogelijk was om het geld direct naar Petersburg te zenden, daar dit gemakkelijk ontdekt zou kunnen worden. En aangezien het zulke groote sommen betrof, was het ook gewaagd om het geld op zijn conto op een Bank te zetten. Bovendien zou het dan geboekt worden en zwart op wit staan, wat men vermijden moest. Het kwam mij vreemd voor dat dokter Chajes hier „zwart op wit" toch niet vermeden had, maar de brief droeg geen poststempel en was dus zeker door iemand gehaald of gebracht. Dokter Chajes animeerde den generaal daarom om zoo gauw mogelijk naar Berlijn te komen om de zaken te vereffenen en de kennis te vernieuwen. Een andere brief van lateren datum was nog welsprekender. Daarin eischte de schrijver een bewijs, dat het afgesproken algemeen bevel betreffende den oorlog met Duitschland gegeven was. Zonder dat bewijs, werden de vereischte tienduizend roebel niet uitbetaald. De generaal moest begrijpen dat een caprice, of een theorie, misschien zelfs een vermoeden zeer zeker van veel waarde was, maar in klinkende munt zoo hoog niet geschat kon worden. Een werkelijk *bewijs* zou daarentegen betaald worden met het dubbele, of het driedubbele bedrag. Voor zulke interessante inlichtingen zou de vergoeding natuurlijk onbeperkt wezen.

Van deskundige zijde werd er echter ernstig aan getwijfeld dat er een bevel gegeven was voor troepenconcentratie. Dat zou niet anders dan in het oog hebben moeten vallen. Dezen brief behield ik. Dien had ik uit een open lade gehaald en ik verbaasde me voor de zooveelste maal over den menschelijken eenvoud om zulk een brief niet dadelijk te vernietigen. Verstoppen helpt niet. Iemand, die zoekt, weet hem toch te vinden. Dergelijke papieren moeten vernietigd worden, liefst verbrand.

Ik behield den brief ook niet lang. Ik verstopte dien in een van de banken van een Katholieke Kerk. Niemand kon ontdekken dat ik er mee te maken had gehad, als de brief daar gevonden werd. Zoodra ik dien brief bij den generaal, — die gelukkig zelf niet thuis was, — gevonden had, was ik tevreden. Ik had geen lust om nog verder te zoeken en ik liet M. de rest alleen doen.

Het schijnt misschien ongelooflijk, dat zulke brieven geschreven kunnen worden aan een hoogen officier. Maar het is ongelukkig genoeg een feit dat de wereld slechter is dan iemand denkt vooral in Rusland. M. leverde zijn materiaal aan zijn superieuren af en ik verkeerde in groote spanning wat er met den generaal gebeuren zou. Maar tot mijn groote verbazing gebeurde er niets. Ik heb hem verscheidene malen gezien en bemerkte dat hij meer dronk dan ooit, misschien om zijn onrust te dooven, misschien alleen uit genot. Wij hadden gedacht dat hij op zekeren dag gearresteerd zou worden en voor den krijgsraad gedaagd, — maar niets van dit alles gebeurde. Heel het geval scheen voor hem geen gevolgen te hebben.

Moeten wij dit als een teeken beschouwen dat hij handelde uit naam van machtige superieuren, die den buit met hem deelden, of moeten wij aannemen dat het heele geval een deel uitmaakte van den brutalen coup der oorlogsgezinden in Rusland, die den vrede onmogelijk wilden maken door Ruslands plannen aan diens vijanden te verraden?

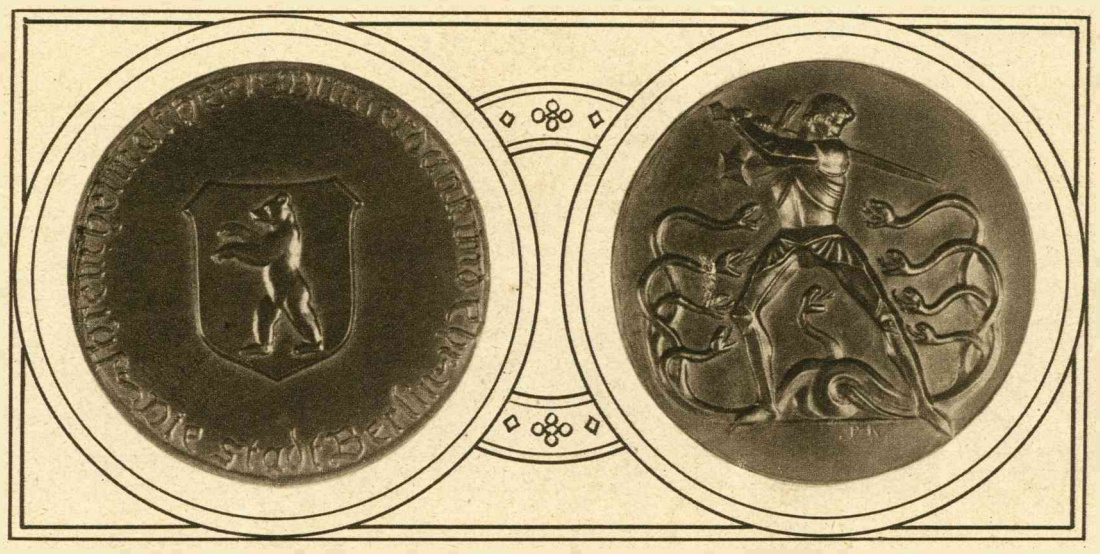
Ik weet het niet. De lezer moet zelf oordeelen.

Maar de zaak zou voor mij later groote gevolgen hebben. Maar ik kan er mij niet naar over maken, omdat ik daardoor per slot de vlucht nam en brak met het leven dat ik leidde.

Zooals ik in het begin van dit boek zeide, ontmoette ik op zekeren dag mijn chef op straat in een klein stadje van Finland. Ik vermoedde direct onraad en vluchtte de Finsche grens over en ik dankte God dat Zweden nog niet in oorlog met Rusland was, waartoe het misschien spoedig genoeg gedwongen worden zal.

Ik weet heel goed, waarom de zeepbel juist toen uiteen spatte. Mijn goede vriend M. had zich niet langer kunnen beheerschen. Met behulp van documenten, die hij voor zich zelf gehouden had, begon hij den generaal geld af te persen. Als de keizer zekere dingen eens onder de oogen kwamen, zou het er misschien slecht uitzien voor den generaal. Maar dat geld afpersen was M. slecht bekomen. Hij werd zelf gearresteerd en had mij natuurlijk als zijn medeplichtige aangegeven. Zulk 'n schandaal moest natuurlijk vooral niet bekend worden, daarom moesten alle getuigen verdwijnen. Ik heb sindsdien M. nooit meer gezien, noch over hem hooren spreken. Vermoedelijk is hij dood of naar Siberië gezonden, wat van de twee mogelijkheden nog de slechtste is.

(Wordt vervolgd).

EEN STEDELIJKE OORLOGSMUNT.

In opdracht van de stad Berlijn heeft Professor Fritz Klimsch, de bekende Berlijnsche beeldhouwer, een medaille ontworpen, welke de stad verleenen zal aan verdienstelijke personen, in 't bijzonder als dank voor hun oorlogswerkzaamheden.